

Humorgruppen KAJ och den osynliga finlandssvenskheten: Kulturell och nationell identitet som performans

Av: Karin Sandell

Abstract

När humorgruppen KAJ vann Melodifestivalen 2025 ökade intresset för det finlandssvenska både i Sverige och i Finland. Artikeln är förankrad i en folkloristisk forskningstradition med fokus på kulturella normer, språklig identitet och populärkultur. Syftet är att undersöka hur KAJ:s kulturella och nationella identiteter görs och vilka föreställningar om finlandssvenskhet och finskhet som uttrycks. Med stöd i performansteori analyseras påståendet att KAJ presenterar en alternativ finlandssvensk identitet. Hur kontrasteras deras framträdande mot rådande stereotyper, och kan deras framställning av sig själva som svenskspråkiga österbottningar bidra till en mer nyanserad förståelse av det svenska i Finland?

Nyckelord: Eurovisionen; Finlandssvenskhet; Melodifestivalen; Kulturell identitet; Nationalitet; Performans; Språklig identitet; Stereotyper

Inledning

”Vilket land är bättre, Finland eller Sverige? Easy, Finland.” Frågan ställs till humorgruppen KAJ i tv-dokumentären ”KAJ – Från Vörrå till Eurovision” (*KAJ – Vöyriitä viisuihin*) som producerats för finska tv-kanalen MTV (2025). Spörsmålet presenteras av programmets reporter som en fråga från tittarna. Medlemmarna i KAJ läser upp frågan och besvarar den direkt utan att tveka. De tycker att Finland är bättre än Sverige.

Humorgruppen KAJ fick mängder av uppmärksamhet under våren och sommaren 2025 då de vann Melodifestivalen i Sverige och därmed blev Sveriges representanter i *Eurovision Song Contest* (ESC). Gruppen utgörs av Kevin Holmström, Axel Åhman och Jakob Norrgård från Vörrå i landskapet Österbotten på den finska västkusten. De slog alla med häpnad, först genom att gå till final i Sveriges uttagning och sedan vinna Melodifestivalen. Humorgruppens vinst uppmärksammades stort i både Sverige och i Finland.

KAJ är sedan omkring tio år tillbaka välbekanta i de svenskspråkiga delarna av Finland, särskilt i Österbotten, genom sina humoristiska låtar och musikalerna på dialekt (Brusila 2020, 85–88). I och med vinsten i Melodifestivalen och deltagandet i ESC blev de kända också i Sverige – och bland finskspråkiga i Finland. Gruppens seger har fått mycket uppmärksamhet i finlandssvensk och svensk media. Det som beskrivs som mera oväntat är det genomslag deras framgång fått på finskt håll (Mikkilä 2025).

I en intervju för SVT Nyheter beskriver journalisten Jens Finnäs svenskspråkiga österbottningar som osynliga, både i Sverige och för den finskspråkiga befolkningen i Finland.

Om människor överhuvudtaget har kunskap om att finlandssvenskar existerar, består de kulturella referenserna av Tove Jansson, Jörn Donner, Mark Levengood och Alexander Stubb. Men de är avlägsna och främmande för de svenskspråkiga i Österbotten. KAJ däremot beskriver en helt annan del av finlandssvenskarna, långt från den kulturella – och ekonomiska eliten. (SVT Nyheter 2025a)

Medlemmarna i KAJ säger i en intervju för Österbottens Tidning att uppmärksamheten på finskt håll ger dem en möjlighet att visa en annan bild av finlandssvenskheten ”och komma bort från det här ’pjasi’ med seglarskor och pappa betalar” (Grankull 2025).¹ Seglarskor – och därmed även en segelbåt – hör till då man beskriver en typisk finlandssvensk. Tillsammans med frasen ”pappa betalar” blir den stereotypa bilden av en välbeställd finlandssvensk som fötts med silversked i mun komplett. (Sandell 2022, 110–111; Klinkmann 2017, 301)

I medierapporteringen kring KAJ framkommer upprepade påståenden om att de breddar bilden av det finlandssvenska och synliggör det som tidigare fallit i skymundan. Artikeln tar avstamp i en folkloristisk forskningstradition med inriktning på kulturella normer, språklig identitet och populärkultur (Klinkmann, Henriksson och Häger 2017; Marander-Eklund 2024). Artikelns syfte är att utifrån mediematerial som publicerats om KAJ i samband med Melodifestivalen och Eurovisionen 2025 undersöka hur KAJ:s kulturella och nationella identitet framställs. Vilka föreställningar om det finlandssvenska och det finska som uttrycks och på vilket sätt? Med utgångspunkt i performansteori undersöker jag påståendet om att KAJ visar upp en annan typ av finlandssvenskhet. På vilket sätt kontrasteras KAJ:s performans mot rådande föreställningar om det finlandssvenska och kan deras framställning av sig själva som svenskspråkiga österbottningar bidra till en mer nyanserad bild av det svenska i Finland i dag?

Johannes Brusila (2020) har analyserat KAJ:s tidigare produktion. Enligt Brusila bygger KAJ vidare på det konstnärliga format som med hjälp av den då nya digitala teknologin utvecklats av andra österbottniska musiker och komiker (81–84). Han placerar KAJ i den österbottniska revytraditionen där man använt sig av dialekt i sånger och sketcher åtminstone sedan ungdomsföreningarnas storhetstid i början av 1900-talet (2020, 86; jfr Östman 2016, 88–89). Humorgruppen har gjort om revytraditionen till ett digitalt mediekoncept och har också blivit populära i övriga delar av det svenskspråkiga Finland. Deras lokala dialekt beskrivs som inte ”helt obegriplig, men nog exotisk och laddad med humoristiska konnotationer” (Brusila 2020, 86). Innehållet består av både språkliga och musikaliska skämt som anspelar på finlandssvenska stereotyper och ibland även på finskspråkiga (*Ibid.*).

KAJ är etablerade musiker och underhållare sedan 2010-talet och har skapat sig en plats i den finlandssvenska *mainstreamen* genom sin musik, musikvideor och många framträdanden. Stora delar av deras produktion har sänts på tv och publicerats av Yle. (KAJ u.å.) Däremot hade de inte haft något större genomslag i Sverige eller bland den finskspråkiga publiken. Deras deltagande i Melodifestivalen förändrade detta.

Sedan 1959 har Sveriges bidrag i Eurovisionen utsetts genom en nationell uttagstävling i direktsänd tv. Enligt Alf Björnberg är Melodifestivalens popularitet i Sverige delvis oberoende av sambandet med Eurovisionen (2019, 229). Sveriges bidrag har vunnit Eurovision sju gånger.

Det betyder att Sverige och Irland, som också tagit hem vinsten sju gånger, har flest segrar av alla länder som deltagit i tävlingen (Carlén 2023).

Eurovisionen sändes för första gången på tv i Finland 1960. Året därpå representerade Laila Kinnunen Finland med låten "Valo ikkunassa". Programmet fick mycket medial uppmärksamhet redan från start (Pajala, Grönholm och Heinonen 2021, 3; Pajala 2006, 13). Sedan 2012 utses Finlands bidrag till ESC genom Tävligen för ny musik (UMK). Det är Yle som väljer ut tävlingsbidragen. (Yle Areena u.å.) Finlands bidrag har sällan rönt några stora framgångar. Undantaget är monsterrockarna Lordi som 2006 överraskande vann Eurovisionen (Fellman 2009). Under de senaste åren har dock flera bidrag hört till de som placerat sig bäst. Däribland Käärijä som var publikfavorit och kom på andra plats med låten "Cha Cha Cha" 2023 (Rossi 2024, 152). 2025 slutade Finland på elfte plats med Erika Vikman och hennes låt "Ich komme" (Eurovision Song Contest Basel 2025). Vikman fick mycket kritik för sitt sexuellt färgade framträdande redan under UMK och ansågs av många som opassande som representant för Finland (Uotinen 2025; Uudenmaan Kokoomusnuoret 2025).

Sedan starten 1956 har Eurovisionen blivit mera än en tävling i musik. Evenemanget skapades ursprungligen av *European Broadcasting Union* (EBU) för att ge nationella public-servicebolag ett medieevenemang att samarbeta kring varje år. Ett underordnat syfte har varit att främja skapandet av ny populärmusik. Evenemangets framgångar har fått EBU att driva på kommersialiseringen av ESC under det senaste decenniet (Dubin, Vuletic och Obregón 2022; Wolther 2012, 165).

Irving Wolther (2012; 2006) jämför Eurovisionen med stora internationella sportevenemang när det gäller publikens engagemang. Han konstaterar dock att ESC inte har lika stor genomslagskraft i alla deltagande länder. För att förstå denna skillnad har han definierat sju olika betydelsebärande aspekter: Den mediala, musikala, musikal-ekonomiska, politiska, nationell-kulturella, nationalekonomiska och tävlingsaspekten. (2012, 165–170) I denna artikel fokuserar jag särskilt på den nationella och kulturella aspekten av Eurovisionen. Wolther definierar denna aspekt som representationer av nationella och kulturella särdrag, ofta stereotypa sådana i komposition och framträdande. I en tävling som Eurovisionen är det viktigt för de deltagande ländernas tv-bolag att presentera något speciellt som skiljer bidraget från andra länders låtar, samtidigt som det återspeglar och konstruerar den nationella och kulturella identiteten (169).

Alf Björnberg (2007) beskriver hur ESC i övergången från 1980-talet till 1990-talet gjort en helomvändning gällande det musikaliska innehållet. Bidragen som under åren blivit alltmer homogena och slimmats till en form av europeisk mainstream gjorde en "ethnic turn" där uttryck för olika etniciteter blev alltmer framträdande (23). Orsaken till detta tillskriver han expansionen av marknaden för världsmusik och det gradvisa införlivandet av denna musik i mainstreamkulturen. Det innebär att musikaliska stilar och uttryck som varit förankrade i en viss kultur förlorar sin ursprungliga betydelse när de sprids och används i nya sammanhang. De börjar i stället fungera som allmänna symboler för "kultur", utan koppling till något specifikt ursprung (*Ibid.*).

Det svenska i Finland

I denna artikel om en finländsk grupp som tävlar för Sverige i Eurovisionen använder jag mig av begreppen Svenskfinland och det finlandssvenska. Det är de begrepp som används i medierapporteringen som utgör materialet för artikeln. Med Svenskfinland avses det område i Finland där största delen av de svenskspråkiga finländarna bor. Det är inte ett egentligt geografiskt område, men västkusten mellan Karleby i norr och Kristinestad i söder, Åboland och kustområdet i Nyland brukar generellt omtalas som Svenskfinland. De är områden med svensk majoritet, som till exempel Österbotten, och områden som historiskt sett haft en stark svensk närvaro, som exempelvis Åbo (UVF-redaktion 2011). Det finlandssvenska används som övergripande term för svenskspråkiga i Finland, så kallade finlandssvenskar, Svenskfinland och det svenska språket i Finland. Bland finskspråkiga uppfattas finlandssvenskarna generellt som en traditionell minoritet och som en kulturell minoritet (Allardt och Starck 1981; Klinkmann et al. 2017, 12). Finlands nationalspråk är finska och svenska. Rättigheten att använda det svenska språket i kontakt med myndigheter och hos domstolar är befäst i grundlagen (Finlands grundlag 731/1999, 17 §). Finlandssvenskarna definieras som en språklig minoritet då andelen svenskspråkiga är betydligt mindre (5,1 procent) än andelen finskspråkiga (84,1 procent) (Klinkmann et al. 2017, 12; Statistikcentralen 2025).

Begreppet finländare syftar på personer som är bosatta i Finland. Jag tar inte ställning till modersmål, medborgarskap eller eventuell annan nationstillhörighet. Finsk och finländsk används parallellt, om inte annat framgår av sammanhanget syftar finsk på den grupp som identifierar sig som finskspråkig.

KAJ i media och anonym debatt

Artikeln tar avstamp i medierapporteringen om Humorgruppen KAJ och deras framgång i Sveriges uttagning till Eurovisionen. Fokus ligger på dokumentären om KAJ:s resa från Vörå till Eurovisionen som producerats för finska TV-kanalen MTV och sändes i april 2025, som en del i dokumentärserien *Asian ytimesä.doc* [I frågans kärna], samt inlägg från diskussionsforumet på *Suomi24*, ett av de populäraste kommersiella forumen för socialt nätverkande i Finland (Reunanen, Alanne, Huovinen, Järvi, Nevalainen, Puolimatka och Vehkasalo 2023, 11). Inläggen har publicerats under perioden februari till maj 2025, det vill säga under samma tid som KAJ deltog i och vann Melodifestivalen, fram till dagarna efter Eurovisionsfinalen i Basel. Natten till den 18 maj stod det klart att KAJ kom på fjärde plats, men medierapporteringen fortsatte, liksom diskussionerna på nätet (Eurovision Song Contest Basel 2025). I materialet för den här artikeln inkluderas åtta diskussionstrådar som tagits fram genom sökningar på ”KAJ” i diskussionsforumet. Sammantaget innehåller trådarna omkring 370 kommentarer (Suomi24 2025a-i). Som kompletterande material används intervjuer och diskussioner i svensk och finsk media.

I media beskrivs KAJ i första hand i positiva ordalag och framställs som underhållande och trevliga. Den anonyma diskussionen på nätet har delvis en annan ton. Det ska dock sägas att det till stora delar är mycket positivt som skrivs om KAJ. De har många som hejar på dem bland de anonyma tyckarna. Materialet från diskussionsforumet kan också ge en inblick i huruvida

KAJ:s synlighet öppnat upp för nya perspektiv på det svenska i Finland. Eftersom diskussionerna och medierapporteringen har sitt ursprung i KAJ:s framgång med låten ”Bara bada bastu” inkluderas den i analysen som bakgrund till det övriga materialet.

Medial performans och kulturella stereotyper

Genom en tematisk närläsning av materialet har jag noterat hur stereotyperna markörer för en viss, ofta språklig eller kulturell, identitet används i form av allt ifrån ord och uttryck till visuella medel som klädsel och rekvisita. Utgångspunkten är att analysera KAJ:s mediala framträdanden ur ett folkloristiskt perspektiv på performans. Performans förstås här som ett medvetet görande. Enligt Richard Bauman är performans en konstnärlig handling som även omfattar publikens reaktioner. Därtill är en performans platsbunden och beroende av kontexten (Bauman 1971, V). Performansen särskiljer sig från det vardagliga genom stilistiska uttryck som markerar ”det annorlunda” och följer andra regler än det som generellt uppfattas som vardagligt beteende. Som genre har performans en viktig del i förmedlingen och skapandet av sociala gemenskaper som definieras utifrån nationalitet, etnicitet, klass eller kön (Kapchan 1995, 479). Genom performansen kan man ge uttryck för normer, värderingar, förväntningar och föreställningar med mera. Performans är ett medel för att gestalta och förhandla subjektiva perspektiv och åsikter.

Jag analyserar KAJ:s olika framträdanden i media som performans, det vill säga en medveten handling där både publik och sammanhang beaktas. Jag inkluderar publikens reaktioner genom att analysera diskussionstrådar som handlar om gruppen. På så vis kan jag undersöka hur KAJ:s kulturella och nationella identiteter görs i förhållande till stereotyperna uppfattningar om det svenska i Finland och det finska.

Lena Marander-Eklund och Fredrik Nilsson beskriver en kulturell stereotyp som ”ett symboliskt laddat, förtätnat, uttryck som rymmer värderingar, åsikter och moraluppfattningar” (2021, 17). De hänvisar till Mary Douglas perspektiv på social ordning i *Purity and Danger* (2003). Enligt Douglas tenderar människor att förstå och organisera sin omvärld genom att använda binära motsatspar, vilket påverkar hur de strukturerar sin vardag och orienterar sig i den (Douglas 2003). I medierapporteringen kring KAJ är det i första hand dikotomierna finskt – svenskt och även stad – land som dominerar. De kulturella stereotyperna utgörs av symboliskt laddade uttryck för finlandssvensk, finsk och delvis även svensk kultur och nationalitet.

Det svenska och det finska framställs ofta som två motpoler. I min avhandling om hatretorik mot svenskspråkiga finländare visar jag hur det svenska beskrivs som feminiserat, svagt och glättigt, medan det finska är maskulint, starkt och allvarsamt. Mitt emellan polerna guppar finlandssvenskarna och lutar än hit, än dit beroende på varifrån det blåser (Sandell 2022). I materialet för denna artikel framställs KAJ som representanter för en förmodat tidigare okänd finlandssvenskhet. Genom att kontrastera föreställningar om finskt och svenskt mot varandra kan man få syn på vad detta innebär.

I artikeln undersöker jag hur humorgruppen KAJ framställer sig själva i media och även hur de framställs av reportrar och journalister, samt i diskussionsforum på nätet. I tv-dokumentären

nämns att KAJ:s bruna 70-tals kostymer hänger ihop med den visuella representationen för deras senaste album *Karar i arbeit* (2024). Det framgår att teamet bakom Melodifestivalen trodde att det var så som trion alltid klädde sig. En del av deras performans utgörs av att de klär ut sig enligt olika teman. Till exempel på albumet *Heim ti byin* (2016) poserar de med varsin spade ute på en åker iklädda jeans, keps och bomberjacka. Titellåten ”Heim ti byin” är en hiphop-låt där de rappar om sina respektive hembyar. Albumomslaget har visuella referenser till amerikanska hiphopgruppen N.W.A:s *Straight Outta Compton* (1988) som i tillämpningen av ”parental advisory”-logotypen, klädsel och poser. I videon till den J-pop och K-pop inspirerade låten ”Pa to ta na kako” har de knallgröna kostymer och hår i grälla färger. På albumomslagen till musikalerna *Botnia Paradise* (2021) och *Gambämark* (2018) har de på sig sjömanskostym respektive folkdräkt. Utklädning enligt tema är en del av deras performans. Dessa teman utgörs av kulturella stereotypier som är lätta att känna igen.

Flera av gruppens musikvideor bygger på parodier av välbekanta kulturella företeelser, där humorn uppstår genom att de på ett överdrivet sätt lyfter sig själva i förhållande till andra delar av Finland, kombinerar musikstil och innehåll på ett oväntat sätt, och har ett ledigt förhållningssätt till sociala normer. I vissa fall ligger det komiska i att uttrycket stilistiskt ligger mycket nära sångens tema, men ändå inte helt överensstämmer med det, vilket skapar en pastischlik effekt (Brusila 2020, 86–87).

På albumet ”Karar i arbeit” hörs toner av 70-tals disco och det visuella utgörs av interiörer och kläder som för tankarna till kontorsarbetare från detta årtionde. Just det här har uppfattats som en hänvisning till ”det finska” i kombination med låten ”Bara bada bastu”; Alltså, finner gillar bastubad och klär sig i omoderna kläder i murriga färger. Är det humoristiskt eller hånfullt? Tolkningen ligger hos publiken som beroende på referensramar kan uppfatta framställningen som en förstärkning av en existerande stereotyp eller som en lek med den samma. Enligt Brusila är trion mera benägen att använda sarkasm i skämt om finskspråkiga finländare, men att detta ofta kombineras med självironi gentemot deras egna kulturella och språkliga hemvist. KAJ utmanar och omformar etablerade föreställningar om både den finskspråkiga och den svenskspråkiga befolkningen. Genom sin mångtydiga humor relaterar skämten både till finländare i allmänhet och särskilt till minoritetsbefolkningen. Gruppen balanserar alltså skickligt mellan att vara inkluderande och att använda humor som också kan skapa distans (Brusila 2020, 88).

Wolther (2012) skriver att många av de tv-bolag som deltar i Eurovisionen är angelägna om att deras bidrag ska spegla nationella särdrag. Han menar att användningen av stereotypa kulturella uttryck ofta är omedveten och ett resultat av att artisten eller låtskrivaren identifierar sig starkt med sin egen kultur. Wolther hänvisar till Jürgen Habermas (1990) idé om att vår identitet formas av vår livshistoria, vår omgivning och vår nations historia. Detta påverkar både den uppfattning vi har om oss själva och det vi visar för andra. Wolther menar att det musikaliska uttrycket, inklusive text, musik och koreografi, påverkas av den koppling en person känner till sin nationella kultur (2012, 169). Här vill jag för tydlighetens skull tillägga även visuella uttryck som klädsel och rekvisita.

Vikten av att skapa något som skiljer det egna bidraget från andra länders bidrag är enligt Wolther särskilt viktigt i en tävling som ESC där artisterna tar ansvar för att representera sina

respektive länder. Bidraget blir då en manifestation av nationell och kulturell identitet, samtidigt som det både skapar och upprätthåller föreställningen om vad som är utmärkande för just denna (*Ibid.*). I analysen återkommer jag till hur detta framkommer i diskursen kring KAJ.

Finsk bastu på svenska

Bastubad är en given kliché när man ska lyfta fram något som representerar Finland. Låten ”Bara bada bastu” är inte, till skillnad från de flesta andra KAJ-låtar, skrivna av dem själva, utan den är ett samarbete med låtskrivare från Sverige. I låten och scenshowen förekommer visuella element som vägg i träpanel med bastulavar, bastubad iscensatt med halvnakna vita kroppar, grillkorv, granskog, bruna 1970-tals-kostymer och flanellskjortor. Dessa utgör tillsammans med uttryck som den finska svordomen ”perkele” och ”sauna” igenkännbara kulturella stereotyper också för publiken i Sverige. Framför allt handlar låten om något som anses vara kärnan i den finländska kulturen, bastubad. Låten innehåller finska ord och fraser i kombination med vörådialekt.

Många frågade sig om den europeiska publiken skulle förstå bidraget då de sjöng på dialekt och några spridda fraser på finska, fraser som dessutom mera anspelade på den svenska (i Sverige) uppfattningen om det finska. Till exempel textraden ”Ei saa peittää” som betyder ”Får ej övertäckas” och står att läsa på värmeradiatorer kräver en alldeles särskild referensram. Frasen används som idiom i Sverige för det finska språket. I låten som handlar om bastubad har denna fras ingen annan betydelse än att visa på en koppling till det finska – på ett sätt som kan förstås inom ramarna för den svenska kulturen (Jfr Henriksson 2025). ”Yksi, kaksi, kolme, sauna” [ett, två, tre, bastu] kräver inte lika mycket kontext för att förstås, men fordrar viss intertextuell kunskap för man ska att fatta att det är fråga om räkneord.

Vad som bidrog till att KAJ landade på plats nummer fyra av totalt 26 bidrag i finalen ligger utanför syftet med denna artikel (Eurovision Song Contest Basel 2025). Däremot är deras framgång intressant i förhållande till det som Björnberg (2007) beskriver som en etnisk vändning i Eurovisionen. Björnberg beskriver ingående hur bidragen i ESC förändrats över tid till att bli alltmer rotlösa fram till 1989 då mera ”folkloristiskt” präglade bidrag tog plats på scenen i ett försök att (re)konstruera nationell eller etnisk identitet i musiken (21). Han menar att denna etniska klangfärg förekom först i bidrag från östra och sydöstra Europa för att sedan plockas upp också i bidrag från västeuropeiska länder. Han förklarar det han kallar för en etnisk vändning med att det också inom populärmusiken introducerades en ny genre kallad *etnotechno* som kombinerade, så att säga, traditionellt etniskt klingande musik med modern dansmusik (19–23). Utan att desto mera gå in på det musikaliska innehållet i ”Bara bada bastu” så bör man notera användningen av dragspel som en hänvisning till den finska musiktraditionen, där instrumentet har en framträdande roll (Kemppainen 2021; Pääkkölä 2019).

KAJ:s bidrag passar in i kontexten med sitt dansvänliga bidrag på en lokal finlandssvensk dialekt och finska. De var inte heller ensamma om att framföra sin låt på dialekt. Shkodra Elektronike från Albanien framförde sitt bidrag på en nordalbansk dialekt (Muçollari 2025). Unikt i sammanhanget var däremot att det var första gången sedan 1998 som Sverige deltog

med ett bidrag som *inte* var på engelska. Det var dessutom flera bidrag än någonsin (62 %) sedan 1999 som gick helt eller delvis på ett annat språk än engelska (SVT Nyheter 2025b).

Enligt Brusila har KAJ lyckats etablera sig i Svenskfinland genom att omtolka lokala traditioner och framhäva dem som uttryck för mera generella minoritetsfenomen (2020, 88). När KAJ som bygger sin performans på en lokal tradition och en viss kulturell och språklig identitet gör karriär i ett nytt, större sammanhang blir de tvungna att omdefiniera sitt förhållningssätt till sina lokala särdrag (jfr Brusila 2020, 86). Det här syns i ”Bara bada bastu”, som skiljer sig från deras övriga produktion. Låten har fram för allt kritiserats för att bygga på typiska svenska stereotyper om Finland (Henriksson 2025; Löfmark 2025; Perera 2025). Orsaken till den sverigesvenska påverkan kan spåras till de tre svenska låtskrivare som gjort låten tillsammans med KAJ (2025). Det som händer här är ett exempel på en process där kopplingen till ett specifikt kulturellt, eller nationellt sammanhang, suddas ut till förmån för en mer allmängiltig symbolik (Björnberg 2007, 23). KAJ övergår från att vara lokala underhållare från Österbotten, till att representera det finländska i Sverige.

Anonym debatt

I diskussionsforumet på nätplattformen Suomi24 inleds diskussionen om KAJ i samband med deras deltagande i Melodifestivalen. Skribenterna frågar sig hur det ska gå för dem i tävlingen och diskuterar deras musik och även andra deltagare, i första hand Finlands eget bidrag ”Ich komme”. Under och efter ESC-finalen diskuteras även Israels bidrag ”New Day Will Rise”. Av omkring 370 kommentarerna uttrycker sig drygt 40 procent positivt om KAJ, låten i sig, musiktävlingen, andra artister, eller andra teman som kommer upp i diskussionen, i första hand det svenska språket och svenskan i Finland. I kommentarer där flera artister/bidrag nämns har jag valt att kategorisera dem enligt hur de uttrycker sig om KAJ. Cirka 27 procent är negativa, det vill säga de uttrycker sig negativt mot något av det ovannämnda. Resten av kommentarerna, drygt 30 procent är neutrala, det vill säga de uttrycker inga särskilda sympatier eller aversioner, eller så är det oklart hur skribenten förhåller sig till KAJ. De flesta inlägg är publicerade på finska, ibland med inslag av svenska (Suomi24 2025a–i). Liksom KAJ:s framträdanden är en performans är också kommentarerna i nätforumet performans framförda för en föreställd, men i första hand anonym publik. Även dessa performans påverkas av sammanhanget, i detta fall typen av diskussionsforum, skribentens och läsarens tidigare erfarenheter, händelser kopplade till ämnet med mera (Jfr Sandell 2022: 56–57).

Jag har översatt citaten till svenska för denna artikel. I de fall där originaltexten är på svenska har jag kursiverat texten. I översättningen har jag korrigerat stavfel och slarv så som versal i början av ett ord mitt i en mening, eller exempelvis ”Finland” med litet f. De inlägg som citeras nedan används som illustrativa exempel på den diskussion som förts om KAJ på Suomi24. De är utvalda för att visa på hur olika typer av finlandssvenskhet görs med fokus på dikotomin mellan, så att säga, eliten i huvudstadsregionen och det vanliga folket på den österbottniska landsbygden, samt motsättningarna mellan Finland och Sverige.

KAJ för på ett förtjänstfullt vis det finländska ut i världen och till grannen. *Bättre folk! Vink! Vink!* De behöver ta fart från Sverige, för att också lyckas i Finland, 'perkele'. (Suomi24 2025c)

Det är fråga om ett finländskt band som gjort musik i över tio år. *Bättre folk* bor inte i Österbotten, blanda inte ihop importerade släkter i söder med vikingarnas ättlingar. (Suomi24 2025c)

Båda kommentarerna har en positiv ton, men den första är också ironisk i sin användning av "bättre folk". Tillägget att de behöver ta sats från Sverige för att nå framgång i Finland är tvetydig med sitt "perkele", vilket i sin tur kan läsas som en referens till låten "Bara bada bastu". Det förblir oklart om det är kritik mot den finska musikmarknaden och publiken att KAJ är tvungna att gå via Sverige för att få synlighet också i hemlandet Finland, eller om det är en pik mot gruppens egen förmåga att slå igenom i Finland.

I den andra kommentaren definieras KAJ som ett finländskt band. Här påpekar skribenten att "bättre folk" inte bor i Österbotten och framhåller att man inte ska förväxla österbottningarna med de som bor i de södra delarna av Finland. Här påstår skribenten både att invånarna i Österbotten är vikingaättlingar och att de som bor i södra Finland härstammar någon annanstans ifrån. Det är tydligt att vikingar anses vara att föredra framom "importerade". Att referera till människor som importerade knyter an till en avhumaniserande diskurs om invandring där människor omtalas som varor (Arcimaviciene och Baglama 2018, 5–8). Vikingar som symbol för nordisk vithet är väletablerad. Intressant här är att man inom den finskspråkiga kulturen generellt tenderar att ta avstånd från vikingarna som anses vara en del av det svenska arvet, medan det finska har sin hemvist i Kalevala-traditionen (Rosenström och Žiačková 2022, 74–77, 82–84).² "Bättre folk" refererar till uttrycket "svenska talande bättre folk" vilket har sitt ursprung i kopplingen mellan det svenska språket och överklassen i Finland. I början av 1900-talet utgjordes en stor del av de övre samhällsklasserna av svenskspråkiga. Sedan dess har den sociala uppdelningen suddats ut. Föreställningen om den svenska överklassen består dock i folk- och populärkulturen där finlandssvenskar beskrivs som privilegierade och snobbiga översittare (Engman 2016, 19; Klinkmann 2014, 121–122). Enligt Sven-Erik Klinkmann (2017) kan uttrycket definieras som en stereotyp, vilken blottar en uppfattning om de svenskspråkiga som privilegierade och också som "för mer" än de finskspråkiga. Ursprunget till uttrycket är oklart, men det har förekommit redan innan 1910-talet då begreppet finlandssvensk myntades (301–303).

I det andra citatet luftas också uppfattningen om att Österbotten skiljer sig från de södra delarna av Finland. Landskapet Österbotten som sträcker sig längs Bottenvikens östra kust är präglad av tvåspråkighet, småstäder, livskraftig landsbygd och ett näringsliv som domineras av industrier och primärproduktion. Huvudorten är Vasa med drygt 70 000 invånare (Österbottens förbund 2025). Området skiljer sig från de södra delarna av landet där huvudstaden Helsingfors ligger. Där bor den kulturella och ekonomiska eliten, de som antas leva upp till de stereotypa uppfattningarna om hur finlandssvenskar *är* (jfr SVT Nyheter 2025a). Det är de som äger en segelbåt (i Österbotten *bygger* man segelbåtar [Östman/SPT 2021]) och har en pappa som kan betala för den. "Pappa betalar" är en metafor för stereotypa uppfattningar om finlandssvenskar som välbärgad överklass (Klinkmann 2017, 301; Sandell 2022, 110–111).

På 1840-talet började en nationell rörelse för det finska språket sträva efter att lyfta finskans status från ett språk för allmogen till ett språk också för de bildade klasserna. Som svar på detta uppstod en nationell rörelse för upprätthållandet av det svenska språkets status. 1863 fastslogs att det finska språket skulle bli förvaltningspråk jämte svenskan. Fram till dess hade svenska och ryska fungerat som officiella språk. Från ryskt håll uppmuntrades finländarna till att utveckla egna kulturella, politiska och ekonomiska institutioner och traditioner för att på så vis minska det svenska inflytandet. Till följd av detta började idén om en självständig nation växa fram (Engman 2016, 91–134, 148–159, 293–295). Nu skulle också de svenskspråkiga upplysas om sin särart och skapa gemenskap svenskspråkiga emellan, trots att svenskarna i Finland var åtskilda både geografiskt och socialt. Den svenska lantbrukbefolkningen upplevde svårigen någon gemenskap med den svenskspråkiga överklassen, och jordbrukarna i södra Finland respektive Österbotten var främmande för varandra. Skillnaderna mellan den svenskspråkiga överklassen och det svenskspråkiga folket på landsorten var stora (*Ibid.*, 139–148, 156–164; Högnäs 1995, 43).

Denna historia reproduceras i uttryck som ”bättre folk” och ”pappa betalar”. I materialet för denna artikel känner man också igen dem som exempel på hur den stereotypa finlandssvensken framställs – i motsats till de österbottniska killarna i KAJ. De står som representanter för en önskvärd typ av finlandssvenskhet, en som inte tillhör eliten, utan är ”som folk är mest” och därmed omfamnas av den finskspråkiga publiken.

Utöver kontrasteringen mellan Österbotten och södra Finland är uttryck för aversioner mot Sverige och det svenska ett tema i diskussionerna om KAJ.

Varför i all världen skulle finländarna vilja att Sverige vinner med en finländsk låt ... I går lyssnade jag på den där låten i en reaktionsvideo, riktigt tråkig och slätstruken, inte ens texten verkade ha någon idé. Låtsasrolig som svenska dryckesvisor. (Suomi24 2025c)

Tanken på att Sverige skulle vinna över Finland väcker negativa känslor, och dessa verkar stärkas av tanken på att Sverige kunde vinna med en finländsk låt. Som synes uppfattas KAJ:s låt här som en representant för Finland. Samtidigt kritiseras låten för att vara tråkig och låtsat humoristisk. Dryckesvisorna, ofta snapsvisor, hör ihop med en stereotyp bild av finlandssvenskar. Snapsvisor anses vara en typisk finlandssvensk tradition och kopplas på så vis samman med det svenska. Traditionen kom från Sverige på 1800-talet och fick fäste som akademisk festtradition (Djupsund 2018, 18–19). I citatet från Suomi24 beskrivs dessa visor som ”låtsasroliga”. Ros-Mari Djupsund skriver att visorna vanligen är humoristiska och används som stämningshöjare. De kräver dock en viss kulturell kompetens som kan verka antingen inkluderande eller uteslutande. Vidare menar Djupsund att snapsvisetraditionen kan upplevas som en markör för gränsen mellan det finlandssvenska och det finska. Exempelvis förekommer drifter med stereotyper som att finlandssvenskarna sjunger medan finnarna super (21–26).

Frågor om nationalitet, etnicitet och språk blandas samman i diskussionerna om KAJ, både explicit och mellan raderna. I diskussionstrådarna på Suomi24 verkar de flesta definiera KAJ som en finländsk grupp, det man i första hand ifrågasätter är att de tävlar för Sverige. Ett mycket

affektivt laddat exempel på detta är följande citat: ”KAJ består av tre landsförrädare. De bör dömas till stränga straff” (Suomi24 2025b). Det här är ett av till de mest negativa, rent av hotfulla, inlägg som publicerats i de diskussionstrådar jag har analyserat. Åtminstone ytterligare ett inlägg beskriver KAJ som landsförrädare för att de tävlar för Sverige (Suomi24 2025i). Citatet ovan kan läsas som att skribenten anser att gruppen förräder sitt land genom att tävla för Sverige. Samtidigt är det också en del av diskursen kring det svenska i Finland där svenskspråkiga finländare i allmänhet benämns som landsförrädare på grund av att de talar svenska. Här ekar det finsknationalistiska slagordet ”Ett språk, ett sinne”, det vill säga föreställningen om att en nation kan ha bara ett språk (Engman 2016, 73–75). Ordet landsförrädare för även tankarna till krig och försvarsvilja. Det har tidigare använts för att misstänkliggöra finlandssvenskar och producera en historia om dem som desertörer och oäkta finländare som egentligen identifierar sig som svenskar (Sandell 2022).

I nätdiskussionen kopplas nationell identitet och sexualitet samman. ”KAJ är väl ändå en så pass finsk grupp att homokortet åtminstone inte har lagts på bordet ännu” (Suomi24 2025i). I diskursen kring språk och identitet i Finland figurerar den stereotypa bilden av den finska mannen som heterosexuell, medan den svenska mannen framställs som homosexuell. Den svenska mannen beskrivs som feminiserad och inte lika maskulin som den finska (Lindqvist 2001, 206–220; Markkola, Östman och Lamberg 2014; Sandell 2022, 141–146; Sarelin 2012, 162–167). Enligt citatet ovan innebär det att den man som är tillräckligt finsk inte kan vara homosexuell – alltså: KAJ är så pass finska att de inte kan vara homosexuella. Längre ner i samma diskussionstråd förekommer motsatt åsikt:

”Hela KAJ är från röven, tänk nu lite, tre vuxna män som hela tiden sjunger om att bada bastu, inte en kvinna i sikte, nej satan” (Suomi24 2025i)

Här blir avsaknaden av kvinnor i bastun, åtminstone i låten och i framträdandet, ett tecken på att de är homosexuella och därmed inte tillräckligt finska. Lars M. Andersson (2000) har visat hur föreställningar om maskulinitet och nationalitet sammanflätas. I det sammanhanget, Sverige i början av 1900-talet, är det de svenska männen som tillskrivs en idealiserad maskulinitet och kontrasteras mot den stereotypa bilden av judiska män, vilka framställs som fysiskt svaga, omanliga, olämpliga som soldater och troligen homosexuella. På så vis förskjuts de ur den nationella gemenskapen (120–126). Nationalitet och maskulinitet knyts fortsättningsvis samman i den nationalistiska diskursen (jfr Saresma 2020).

De negativa kommentarerna om KAJ visar hur nationell och kulturell identitet definieras och begränsas genom gränsdragningar mellan finskspråkiga och svenskspråkiga. Det krävs mera än att vara född och uppvuxen i Finland för att räknas som finländare om man har ett annat modersmål än finska (jfr Savolainen 2024, 73–75). Det syns i diskussionen om KAJ där alltifrån deras hemort och musikaliska framförande till deras sexuella läggning debatteras. Inläggen innehåller exempel på andrafiering som både reproducerar hierarkier inom nationen och anknyter till bredare diskurser om etnicitet, tillhörighet och exkludering (Said 1978; jfr Vaahensalo 2021). I nätcommentarerna fäster de positiva kommentarerna sig vid att KAJ är underhållande, att de är från landsbygden och att de inte är som ”bättre folk” – vilket syftar på föreställningen om en svenska talande elit i huvudstadsregionen. De som är negativt inställda ifrågasätter att KAJ tävlar för Sverige och ett par går så långt att de uttryckligen kallar dem för

landsförrädare. Deras nationalitet ifrågasätts också genom att spekulera om gruppmedlemmarnas sexuella läggning som ett sätt att misstänkliggöra deras finländskhet (Sandell 2022, 150–153).

TV-dokumentär och intervjuer

I ”KAJ – Från Vörå till Eurovision” (MTV 2025) får tittarna se gruppmedlemmarna intervjuas om sin uppväxt i Vörå och hur de började göra musik och humoristiska framträdanden tillsammans. De intervjuas på svenska av reportern, men det förekommer också inslag där de talar finska. I programmet nämns att "majoriteten av Vöråborna talar svenska som modersmål". Intervjuer med kommunens representanter och lokala företagare går på finska. Intervjuerna varvas med bilder från KAJ:s framträdande på en lokal idrottsplan i snöslask och snålblåst framför en entusiastisk publik till synes bestående främst av barnfamiljer. Programmet textas både på finska och på svenska beroende på vilket språk som talas, vilket inte görs i de andra programmen i serien (*Ibid.*).

Artisternas föräldrar intervjuas på svenska och de berättar om sina söners uppväxt och hur de reagerat på den senaste framgången. De får svara på frågan om hur hårda bastubadare Kevin, Axel och Jakob egentligen är och berättar om en sommar då de bastat 17 dagar i rad på sommarstugan och dessutom bastat så hårt att kaminen gick sönder. Bastubad är förstas ett självskrivet tema, men här anas också ett outtalat kriterium för vem som har rätt att bygga sin framgång på den finländska kulturens främsta kännetecken. Berättelser och skämt om hur usla just svenskar är på att bada bastu finns det gott om. Ett passande exempel hittas i Axel Åhmans novell Bastutronen (2020):

Den nedre bänken, alltså trappsteget upp till den riktiga bänken, är reserverad för de svaga. Barn under tio, rikssvenskar och hjärtopererade pensionärer. [...] Barnbänken är inte ett alternativ för en riktig man.

Bastun används i Finlands nationella profilering (Tillotson, Tassiello, Rome och Helaniemi 2020). Som finlandssvensk kan det därför upplevas som extra viktig att framhäva sin uthållighet och därigenom sin nationella identitet som finländare.

I dokumentären får tittarna också veta att alla tre har gjort militärtjänst. Axel kommenterar "Vi har ju varit i militären förstas så man har ju lärt sig viktiga saker, ät när du kan, sov när du kan och det är samma sak i Eurovision." Erfarenheterna från militären lyfts fram även av reportern. Nyttan av regelbundna mat- och sovtider är i sig inget som är bekant enbart för den som gjort militärtjänst. Jag tolkar detta som ett sätt att positionera sig som man och som finländare. Något som kan vara särskilt viktigt för en svenskspråkig man som behöver bevisa sin finländskhet och sin lojalitet gentemot nationen för en finskspråkig publik (Sandell 2022, 141–146; jfr Sarelin 2012: 163). Detta framkommer också i de tidigare nämnda nätcommentarerna där gruppmedlemmarnas sexuella läggning diskuteras, samt när skribenterna är kritiska till att hoppas på framgång för ett bidrag från Sverige. Föreställningen om vad som kännetecknar en äkta finländare dyker inte upp bara i den anonyma nätdiskussionen, utan är något som också artisterna själva förhåller sig till. I detta fall blir det tydligt genom hänvisningen till att de gjort

sin värnplikt. Här svarar KAJ på de anonyma kommentarernas kritik av att de valt att tävla för Sverige i Eurovisionen. Bägge spelar upp sin performans mot varandra, KAJ försöker bevisa sin hemhörighet i Finland och de kritiska forumskribenterna ifrågasätter deras lojalitet och identitet.

I intervjun med Österbottens Tidning (Grankull 2025) hänvisar Kevin till en intervju som tv-kanalen MTV gjorde med honom i skidspåret (Kantomaa 2025). Reportern tyckte, enligt Holmström, att ”det var det bästa som någonsin gjorts för att marknadsföra finlandssvenskarna för de finskspråkiga i Finland att jag var där och skidade, som en vanlig gubb [sic; gubbe], långt från de här stereotyperna om hur en finlandssvensk är” (Grankull 2025).

Normalitet och identifikation går som en röd tråd genom beskrivningarna av KAJ. Som artister har de sin humor och talang, men de är också de vanliga killarna från landsbygden. De upplevs som okonstlade, lätta att identifiera sig med och villiga att bjuda på sig själva (Sederlöf 2025). Som för att understryka detta svarar de ”det ska vara varm mat två gånger om dagen” och ”kaffe och bulle efteråt”, på frågan om vad de har på sin *rider* (MTV 2025). KAJ framställer sig inte som, och uppfattas inte heller som, ”bättre folk”. I stället är de som folk är mest. Ulrika Wolf-Knuts (2024) skriver om vad de innebär att vara som folk genom att undersöka innebörden i talesättet ”Var som folk!”. Enligt Wolf-Knuts innebär uttrycket en indelning i ”vi som är som folk” och de andra som vanligen framställs i negativ dager (213–227). I fråga om KAJ strävar de genom sin performans efter att inkluderas i en finländsk kontext. Också i finskspråkiga sammanhang, så som MTV-dokumentären och de positiva nätkommentarerna, öppnar man upp för att inkludera dem i ett folkligt, finländskt sammanhang. Samtidigt som KAJ gör sig kända som svenskspråkiga finländare är det österbottniska ständigt närvarande. Den nya, tidigare osynliga typen av finlandssvenskar visar sig vara österbottningar från landsbygden. I dokumentären får tittaren se Vörå med kyrkan, kommundgården, idrottsplanen och handarbetsaffären. Skog och åkrar flimrar förbi. Det är något helt annat än den stereotypa bilden av huvudstadens svensktalande elit.

I dokumentären får KAJ den fråga som denna artikel inleds med, frågan om de tycker bättre om Finland eller Sverige. Själva frågan kan te sig banal, men den blottlägger en syn på det svenska i Finland som något utanför normen. Tillsammans med den uppfattning om svenskspråkiga finländare som förekommer både i offentliga debatter och i mera slutna forum visar den på en oförståelse för vad det är att vara både svenskspråkig och finländare. Frågan pekar på en djupt rotad föreställning om svensktalande finländare som oäkta finländare (Herberts 2020, 195–196; Sandell 2022, 87–109, 134–137; Saukkonen 2011, 97–111; Savolainen 2024, 73–75). Den påminner om en annan fråga som många svenskspråkiga finländare fått svara på: Vilket lag hejar du på i ishockey-VM, Finland eller Sverige? Underförstått, kan man vara svenskspråkig och finländare? Frågar man de anonyma kritikerna i nätforumen är det åtminstone något misstänkt med denna kombination. Med den synlighet för minoriteten som KAJ:s framgång bär med sig följer ett hopp om att man framöver inte ska vara lika ifrågasatt och okänd för majoriteten. I dokumentären kommenterar en lokal företagare som intervjuas på finska om KAJ:s framgång: ”Kanske folket förstår nu att här bor vi i Finland – och att vi talar svenska som modersmål. Och att vi finns” (MTV 2025).

Det osynliga blir synligt

I artikeln har jag analyserat olika uttryck för Humorgruppen KAJ:s nationella och kulturella identitet som svenskspråkiga finländare. Med utgångspunkt i performansteori har jag visat hur dessa identiteter omförhandlas genom ett fokus på deras bruk av regional dialekt och att de är hemmahörande i Österbotten, det vill säga i periferin i förhållande till huvudstadsregionen. KAJ:s nationella identitet framställs som finländsk med betoning på det regionala, att de är svenskspråkiga österbottningar. Deras nationella identitet lyfts fram av dem själva bland annat genom låten "Bara bada bastu", som leker med finländska stereotyper. Samtidigt använder de humor för att omförhandla sin identitet – vad det innebär att vara finländare och finlandssvensk, och vad det medför att representera Finland i ett populärkulturellt sammanhang i Sverige. Deras bruk av dialekt är en tydligt kulturell identitetsmarkör. Det samma gäller även deras finlandssvenskhet.

Det finlandssvenska i KAJ:s performans uttrycks genom hänvisningar till stereotyper som KAJ anses bryta mot, genom att de inte verkar som representanter för en föreställd finlandssvensk elit. En elit som i media representeras av profiler som president Alexander Stubb och programledaren Mark Levengood. Det som beskrivs som en okänd eller osynlig finlandssvenskhet är motsatsen till stereotyper som upprätthålls genom uttryck som "pappa betalar" och "bättre folk". Motsatsen till denna typ av finlandssvenskhet blir det finländska i form av hårt arbetande "vanligt folk". KAJ:s så att säga nya eller breddade bild av det finlandssvenska är lika med normen för det finska, men på svenskösterbottnisk dialekt. Den finska normen sätter ramarna för vad som förväntas av svenskspråkiga finländare för att inkluderas i den nationella gemenskapen.

KAJ:s performans i *Bada bada bastu* och medierapporteringen kring deras framgångar visar att de är "pojarna från landet", vilket rimmar bättre med den finska självbilden av ett hårt arbetande folk på landsbygden. KAJ:s österbottniska finlandssvenskhet framställs som en mera välkommen form av finlandssvenskhet än den stereotypa bilden av det finlandssvenska som elitistiskt, välbärgat och finkulturellt. Landsbygden blir en representation för det äkta och ärliga, medan staden står för det ytliga och falska. De är vita, heterosexuella, uppvuxna i traditionella kärnfamiljer och de värdesätter hårt arbete. Även om KAJ:s performans delvis driver med denna uppfattning, så skildras den också som sann genom KAJ:s framställning av sig själva. Enligt Wolther är artisterna vanligen omedvetna om att de använder sig av uttryck för kulturella stereotyper eftersom de har en så stark kulturell självidentifikation (2012, 169). När det gäller KAJ:s ESC-bidrag menar jag att bruket av stereotyper snarast är mycket medvetet. Kulturella stereotyper är en grundläggande del i deras performans, vilken driver med just dessa stereotyper som hämtas ur både deras eget sammanhang och ur andra kontexter (jfr Brusila 2020: 86). Den starka kulturella självidentifikationen är det som möjliggör en drift med stereotyper.

En stor del av medierapporteringen handlar om att KAJ är från Österbotten. Att det finns svenskspråkiga finländare i Österbotten som är, så att säga, alldeles vanliga finländare framstår som ett obekant faktum. I dokumentären och i intervjuer med både svensk och finsk media lyfts detta faktum som en överraskande nyhet. För KAJ, och andra österbottningar som kommenterar trios framgångar är detta inget nytt, men många framstår som lättade över att detta lyfts fram.

Det osynliga har blivit synligt. Det här upplevs som en positiv och välkommen nyansering av vad det kan vara att tillhöra den svenska talande minoriteten i Finland. Österbotten lyfts fram som en kontrast till det övriga Svenskfinland. Särskilt i diskussionen på nätet får man en bild av debattörerna är mera benägna att acceptera svenskspråkiga österbottningar som finländare. Motpolen, som skribenterna vänder sig mot, är föreställningen om den svenskspråkiga välbärgade eliten i huvudstadsregionen.

Artikeln öppnar upp för vidare forskning kring regionalt präglade bidrag till Eurovisionen och hur de tas emot av den internationella publiken, liksom reaktionerna på hemmaplan. Hur påverkas minoritetskulturer av synlighet i ett större sammanhang? Utifrån musikproduktionen och det musikaliska innehållet kan man diskutera uttryck för nationell och kulturell identitet. Ett ytterligare fokus på de negativa nätkommentarerna öppna upp för en analys av dagens språkklimat i Finland och ur ett intersektionellt perspektiv kunde man undersöka hur språk, genus och sexualitet samverkar i konstruktionen av nationell och kulturell identitet.

Referenser

- Allardt, Erik och Christian Starck. 1981. *Språkgränser och samhällsstruktur: Finlandssvenskarna i ett jämförande perspektiv*. Stockholm: AWE/Geber
- Andersson, Lars M. 2000. *En jude är en jude är en jude: Representationer av ”juden” i svensk skämtpress omkring 1900–1930*. Lund: Nordic Academic Press
- Arcimaviciene, L. och S. H. Baglama. 2018. Migration, Metaphor and Myth in Media Representations: The Ideological Dichotomy of “Them” and “Us”. *Sage Open* 8(2).
<https://doi.org/10.1177/2158244018768657>
- Bauman, Richard. 1971. Introduction. *The Journal of American Folklore*, 84(331), v–ix
- Björnberg, Alf. 2007. Return to ethnicity: the cultural significance of musical change in the Eurovision Song Contest. I *A Song for Europe. Popular Music and Politics in the Eurovision Song Contest*, red. I. Raykoff och R. D. Tobin, 13–23. Aldershot: Ashgate
- Björnberg, Alf. 2019. Populärmusiken, televisionen och Melodifestivalen: Konvergens och interaktion i produktionen av musik. I *Musikens medialisering och musikaliserings av medier och vardagsliv i Sverige*, red. Volgsten, Ulrik, 229–242.
<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:oru:diva-78123>
- Brusila, Johannes. 2020. ”Vi dör ut. Ack, så tragiskt. Ack, så roligt.”: Självvironiskt förhandlande av finlandssvensk tillhörighet i internetmusikvideor. *Etnomusikologian vuosikirja* 32: 76–96. <https://doi.org/10.23985/evk.91774>
- Carlén, Linnea. 2023. Loreen historisk: ”Det känns mäktigt”. SVT Nyheter 14.5.2023, uppdaterad 16.5.2023. <https://www.svt.se/kultur/loreen-historisk-det-kanns-maektigt> (Hämtad 25.11.2025)
- Djupsund, Ros-Mari. 2018. ”Helan går” i Svenskfinland. En studie av snapsvisetraditionens funktion i konstruktionen av det finlandssvenska. *Puls musik- och dansetnologisk tidskrift* 3.
- Douglas, Mary. 2003. Purity and Danger. I *Mary Douglas: Collected Works, II* (1966). Routledge
- Dubin, A., D. Vuletic och A. Obregón. 2022. *The Eurovision Song Contest as a Cultural Phenomenon: From Concert Halls to the Halls of Academia* (1:a upplagan). Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9781003188933>
- Eurovision Song Contest Basel 2025. Grand Final. <https://eurovision.tv/event/basel-2025/grand-final> (Hämtad 27.6.2025)
- Engman, Max. 2016. *Språkfrågan: Finlandssvenskhetens uppkomst 1812–1922*. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland.
- Fellman, Ida. 2009. Lordi vinner med Hard Rock Hallelujah. Yle. Publicerad 9.1.2009. Uppdaterad 19.5.2016. <https://yle.fi/a/7-883722> (Hämtad 27.11.2025)
- Finlands grundlag (731/1999). Finlex.
<https://www.finlex.fi/eli?uri=http://data.finlex.fi/eli/sd/1999/731/ajantasa/2018-10-05/swe> (Hämtad 29.11.2025)
- Forsbacka, Jonas. 2025. Han är österbottningen som avskyr Melodifestivalen. *Hufvudstadsbladet*, 6.3.2025.

Henriksson, Blanka. 2025. Brobyggande bastulåt. Kulturanalyser: Blogg för etnologi, folkloristik och kulturanalys, 9.3.2025. <https://blogs.abo.fi/etnologi/2025/03/09/brobyggande-bastulat/> (Hämtat 2.10.2025)

Herberts, Kjell. 2020. Minoritetens perspektiv: Finlandssvenskarnas uppfattning om språksituationen. I *Ur majoritetens perspektiv. Opinionen om det svenska i Finland*, red. Staffan Himmelroos och Kim Strandberg, 192–214. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet. <https://www.sls.fi/publications/ur-majoritetens-perspektiv/> (Hämtat 26.11.2025)

Högnäs, Sten. 1995. *Kustens och skogarnas folk: Om synen på svenskt och finskt lynne*. Stockholm: Atlantis.

KAJ u.å. Humorgruppen KAJ. <https://www.humorgruppenkaj.com/> (Hämtat 13.8.2025)

Kapchan, Deborah A. 1995. Performance. *The Journal of American Folklore* 108(430): 479–508. <https://doi.org/10.2307/541657>

Kempainen, Stiina-Emilia. 2021. Se oli kesä ja kuutamoilta, lavatanssit ja haitari soi : harmonikansoittajan kasvupolku tanssimusiikkiin [Det var sommar, med månbelysta nätter, danslokaler och dragspelsmusik: en dragspelares resa in i dansmusiken]. Uleåborg: Oulun yliopisto. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:oulu-202105207995>

Klinkmann, Sven-Erik. 2014. Finlandssvenskarna och humorns gränser. I *Skratt som fastnar: Kulturella perspektiv på skratt och humor*, red. Lars-Eric Jönsson och Fredrik Nilsson, 117–138. Lund: Lunds universitet

Klinkmann, Sven-Erik. 2017. ”Svenska talande bättre folk” – mellan ironi, stereotyp och humor. I *Föreställda finlandssvenskheter: Intersektionella perspektiv på det svenska i Finland*, red. Sven-Erik Klinkmann, Blanka Henriksson och Andreas Häger, 301–328. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland.

Klinkmann, Sven-Erik, Blanka Henriksson och Andreas Häger. 2017. *Föreställda finlandssvenskheter: Intersektionella perspektiv på det svenska i Finland*. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland.

Lindqvist, Yrsa. 2001. ”Natur och kultur” – stereotypernas uttryck. I *Gränsfolkets barn: Finlandssvensk marginalitet och självhävdelse i kulturanalytiskt perspektiv*, red. Anna-Maria Åström, Bo Lönnqvist och Yrsa Lindqvist, 206–220. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland.

Löfmark, Dante. 2025. ”Bara bada bastu” är inte Kajs bästa låt. *Göteborgs-Posten* 10.3.2025. <https://www.gp.se/kultur/kommentar/bara-bada-bastu-ar-inte-kajs-basta-lat-.d2982e91-98e6-4451-8ee8-aec8ee31b95f> (Hämtat 3.9.2025)

Marander-Eklund, Lena. 2024. Mötet mellan två språk: Gränser, metaforer, affekt och familjevardag. I *Hemma, borta, bortom: Vardagens föränderliga rum under 1900-talet 3*, red. Marander-Eklund, Lena, Henriksson, Blanka och Strandén, Sofie, 228–247. Svenska litteratursällskapet i Finland, Helsingfors. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-583-641-0>

Markkola, P., A.-C. Östman och M. Lamberg. 2014. Onko suomalaisella miehellä historiaa? [Har den finska mannen en historia?]. I *Näkymätön sukupuoli : mieheyden pitkä historia*, red. Markkola, A.-C. Östman, och M. Lamberg, 7–24. Vastapaino.

Mikkilä, Lotta. 2025. Enemmistö suomalaisista toivoo KAJ:n menestystä Euroviisuissa Erika Vikmanin sijaan [Majoriteten av finländarna hoppas att KAJ ska lyckas i Eurovision istället för Erika Vikman]. *Helsingin Sanomat* 7.5.2025.

Muçollari, Deli. 2025. ”Zjerm” av Shkodra Elektronike: Albaniens djärva bidrag till Eurovision 2025 hyllar kultur, legender och modernt ljud. *Albania 360*, 17.5.2025. <https://albania360.com/sv/saker-att-g%C3%B6ra/zjerm-by-shkodra-elektronike-albanias-bold-entry-at-eurovision-2025-honors-culture-legend-and-modern-sound/> (Hämtat 3.9.2025)

Pajala, Mari. 2006. Erot järjestykseen! Eurovision laulukilpailu, kansallisuus ja televisiohistoria [Ordnung på skillnaderna! Eurovision Song Contest, nationalitet och televisionshistoria]. *Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto*.

Pajala, M., P. Grönholm, och Y. Heinonen. 2021. Yhdentymisen juhlaa ja ihanteiden kamppailua: Euroviisujen muuttuvat muodot ja merkitykset [Integrationens fest och idealens kamp: Eurovisionens föränderliga former och betydelser]. *Lähikuva–audiovisuaalisen kulttuurin tieteellinen julkaisu*, 34(1), 3–8.

Perera, Ylva. 2025. Motståndet till den fascistoida politiken kan inte vara KAJ-totalitarism. *Hufvudstadsbladet*, 13.5.2025.

Pääkkölä, Anna-Elena. 2019. Nykysuomalaisia idylliäänimaisemia, symboleja ja kipupisteitä populaarimusiikissa: tapausesimerkkeinä Lauri Tähkä, Vesala ja Tiisu [Nutida finländska idylliska ljudlandskap, symboler och smärtpunkter i populärmusiken: fallstudier av Lauri Tähkä, Vesala och Tiisu]. *Musiikki* 49(1), 11–42. <https://musiikki.journal.fi/article/download/83240/42440> (Hämtat 10.9.2025)

Reunanen, Esa, Noora Alanne, Timo Huovinen, Ulla Järvi, Riina Nevalainen, Risto Puolimatka och Veera Vehkasalo. 2023. Ututismedia verkossa 2023. *Reuters-instituutin Digital News Report – Suomen maaraportti* [Nyhetsmedia på nätet 2023. Reuters-institutets Digital News Report – Finlands landrapport]. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-2961-7>

Rosenström, S. och B. Žiačková. 2022. The North Engendered: Mythologized Histories, Gender and the Finnish Perspective on the Imagined Viking-Nordic Ideal. I *Finnishness, Whiteness and Coloniality*, red. J. Hoegaerts, T. Liimatainen, L. Hekanaho och E. Peterson, 73–97. Helsinki: Helsinki University Press. <https://doi.org/10.33134/HUP-17-4>

Rossi, Leena-Maija. 2024. Peikkous, erilaisuus ja tavallisuus: Käärijä sukupuolen uudelleenkuittelijana [Trollighet, olikhet och vardaglighet: Käärijä som omgestaltare av kön]. *Musiikki*, 54(4/2024), 150–166. <https://doi.org/10.51816/musiikki.154736>

Said, Edward, W. 1978. *Orientalism*. Pantheon Books.

Sandell, Karin. 2022. *Parasiter och ”bättre folk”*: Affekt i näthat mot det svenska i Finland. Diss., Åbo Akademi. Åbo: Åbo Akademis förlag.

Sarelin, Mikael. 2012. *Krigaren och transvestiten: Gestaltningar av mörker och maskuliniteter i finländsk black metal*. Diss., Åbo Akademi. Åbo: Åbo Akademis förlag.

Saresma, Tuija. 2020. Vihan sfäärit: Valkoisten heteromiesten affektiivinen mobilisaatio sosiaalisessa mediassa [Hatets sfärer: Vita heterosexuella mäns affektiva mobilisering i sociala medier]. I *Affektit ja tunteet kulttuurien tutkimuksessa*, red. Jenni Rinne, Anna Kajander och Riina Haanpää, 196–243. Vanda: Suomen kansatieteilijöiden yhdistys Ethnos. <https://doi.org/10.31885/9789526850962>

Savolainen, Stina. 2024. ”Meitä on yhä vähemmän ja vähemmän – ja vastustus on lisääntynyt” Kielellinen eriarvoistaminen pohjalaisten ruotsinkielisten nuorten aikuisten kokemana ja käsittämänä [”Vi blir allt färre – och motståndet har ökat.” Språklig ojämlikhet

som den upplevs och förstås av unga svensktalande vuxna i Österbotten]. *Elore* 31(1).
<https://doi.org/10.30666/elore.143587>

Saukkonen, Pasi. 2011. *Mikä suomenruotsalaisissa ärsyttää? Selvitys mediakeskustelussa Suomessa: Varför irriterar finlandssvenskarna? En medianalys med sammandrag på svenska*. Helsingfors: Magma. http://magma.fi/images/stories/reports/ms1101_mikasu_s.pdf (Hämtad 26.11.2025)

Sederlöf, Nina. 2025. Fem intryck av KAJ: ”Inspirerande pjasalappar och fina manliga förebilder.” *Yle Vega* 12.3. <https://yle.fi/a/7-10074065> (Hämtat 24.10.2025)

Statistikcentralen 2025. Befolkningsstruktur. Uppdaterad 4.4.2025.
<https://stat.fi/sv/statistik/vaerak#keyfigures> (Hämtat 5.5.2025)

SVT Nyheter 2025a. KAJ:s seger lyfter fram en osynlig finlandssvenskhet. Sveriges Television 21.3.2025. <https://www.svt.se/nyheter/uitiset/svenska/kajs-seger-lyfter-fram-en-osynlig-finlandssvenskhet> (Hämtat 15.4.2025)

SVT Nyheter 2025b. Rekordmånga sjunger på annat än engelska i Eurovision 2025. Sveriges Television 6.5.2025. <https://www.svt.se/kultur/rekordmanga-sjunger-pa-annat-an-engelska-i-eurovision-2025> (Hämtat 3.9.2025)

Tillotson, Jack, S., Vito Tassiello, Alexandra S. Rome och Katariina Helaniemi. 2020. The spirit of sauna: legitimating the Finnish place brand. *Journal of Place Management and Development* (2021) 14 (3), 262–276. <https://doi.org/10.1108/JPMD-12-2019-0109>

Uotinen, Jenni. 2025. Erika Vikmanin UMK-kappale jakaa rajusti mielipiteet: ”Hyi, pornokappale” [Kraftigt delade åsikter om Erika Vikmans låt "usch, en porr-låt"]. *Iltalehti* 21.1.2025. <https://www.iltalehti.fi/tv-ja-leffat/a/c9a1e728-baf7-4566-984e-97430ba90a06> (Hämtat 1.9.2025)

Uudenmaan Kokoomusnuoret 2025. Uudenmaan Kokoomusnuoret: Erika Vikmanin Ich Komme ei ole sovelias kappale edustamaan Suomea Euroviisuissa [Samlingspartiets Ungdomsförbund i Nyland: Erika Vikmans låt Ich komme är inte lämplig som Finlands representant i Eurovisionen]. Publicerat 12.2.2025.
<https://www.kokoomusnuoret.fi/kannanotot/2025/02/uudenmaan-kokoomusnuoret-erika-vikmanin-ich-komme-ei-ole-sovelias-kappale-edustamaan-suomea-euroviisuissa/> (Hämtat 1.9.2025)

UVF-redaktion 2011: Svenskfinland. *Uppslagsverket Finland*-webbutgåva: www.uppslagsverket.fi. Schildts förlags Ab, 2009–2012, SFV 2012–2025. Uppdaterat 3.6.2017. <https://www.uppslagsverket.fi/sv/sok/view-170045-Svenskfinland> (Hämtat 5.5.2025)

Vaahensalo, Elina. 2021. Samanlaista toiseuttamista, erilaisia toisia: Toiseuttavan verkkokeskustelun muodot anonyymeissä suomenkielissä keskustelukulttuureissa [Liknande former av andrafiering, olika slags andra – Former av andrafierande nätdiskussion i anonyma finskspråkiga diskussionskulturer]. *Media & viestintä* 44(3), 1–29.

Wolf-Knuts, Ulrika. 2024. *Vara som folk. I Hemma, bortom, borta. Vardagens föränderliga rum under 1900-talet* 3, red. Lena Marander-Eklund, Blanka Henriksson och Sofie Strandén. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland.

Wolther, Irving. 2006. *”Kampf der Kulturen”: der Eurovision Song Contest als Mittel national-kultureller Repräsentation*. Königshausen & Neumann.

Wolther, Irving. 2012. More than just music: the seven dimensions of the Eurovision Song Contest. *Popular Music*. 31(1):165–171. <https://doi.org/10.1017/S0261143011000511>

Yle Areena. u.å. Uuden Musiikin Kilpailu – TV-program. <https://areena.yle.fi/tv/ohjelmat/57-jW13z0rXB> (Hämtat 13.8.2025)

Åhman, Axel. 2020. *Bastutronen. Klein: Noveller*. Helsingfors: Schildts & Söderströms.

Österbottens förbund. 2025. *Österbottens kompass*.
<https://www.pohjanmaankompassi.fi/sv/framsida> (Hämtat 11.9.2025)

Östman, Jan-Ola. 2016. Styling street credibility on the public byways: When the standard becomes ‘the dialect’. *Style, media and language ideologies*, red. Jacob Thøgersen, Nikolas Coupland och Janus Mortensen, 85–104. Oslo: Novus.

Östman, Jeanette/SPT. 2021. Jakobstadsregionen slår rekord – levererar båtar värda över 200 miljoner euro. *Hufvudstadsbladet* 28.6.2021.

Källmaterial

Grankull, Sofia. 2025. KAJ i exklusiv intervju: ”Tufft att tvingas säga nej till saker vi egentligen vill”. *Österbottens Tidning*, 6.4.2025.

KAJ, ”Bara bada bastu”. 2025. Låtskrivare: Anderz Wrethov, Axel Åhman, Jakob Norrgård, Kevin Holmström, Kristofer Strandberg och Robert Skowronski.

Kantomaa, Raija. 2025. MTV yhytti KAJ:n jäsenen yllättävästä paikasta: ”Parasta keväässä” [MTV stötte på KAJ-medlem på oväntad plats: "Det bästa med våren"]. MTV Uutiset 22.3.2025. Hämtat 24.10.2025 från https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/mtv-yhytti-kaj-n-jasenen-yllattavasta-paikasta-parasta-kevaassa/9123688?utm_source=native_share&utm_medium=native_share&utm_campaign=share&utm_term=production.mtvuutiset

MTV 2025: KAJ – Vöyriltä viisuihin [Från Vörå till Eurovision]. I Asian ytimessä.doc. Dokumentär, sänd 13 april 2025 på MTV Katsomo och 18 april 2025 på MTV3.
<https://www.mtv.fi/ohjelma/437ba916db3b6d1ba712/asian-ytimessa-doc-kaj-voyrilta-viisuihin> (Hämtad 3.9.2025)

Suomi24 2025a. KAJ yllätti! [KAJ överraskade!]. Suomi24 Keskustelu.
<https://keskustelu.suomi24.fi/t/18855576/kaj-yllatti-!> (Hämtat 10.4.2025)

Suomi24 2025b. Pohjanmaalainen huumoriyhtye KAJ [Österbottniska humorgruppen KAJ]. Suomi24 Keskustelu. <https://keskustelu.suomi24.fi/t/18862849/pohjanmaalainen-huumoriyhtye-kaj> (Hämtat 10.4.2025)

Suomi24 2025c. Bara bada bastu. Suomi24 Keskustelu.
<https://keskustelu.suomi24.fi/t/18834441/bara-bada-bastu> (Hämtat 10.4.2025)

Suomi24 2025d. Vöyriläinen KAJ on parasta. [KAJ från Vörå är bäst] Suomi24 Keskustelu.
<https://keskustelu.suomi24.fi/t/18931990/voyrilainen-kaj-on-parasta> (Hämtat 25.6.2025)

Suomi24 2025e. Bara bada bastu. Suomi24 Keskustelu.
<https://keskustelu.suomi24.fi/t/18834441/bara-bada-bastu> (Hämtat 25.6.2025)

Suomi24 2025f. KAJ repii hanurinsa, kun Erika voittaa [KAJ sliter sönder sitt dragspel då Erika vinner]. Suomi24 Keskustelu. <https://keskustelu.suomi24.fi/t/18857206/kaj-repii-hanurinsa-kun-erika-voittaa> (Hämtat 25.6.2025)

Suomi24 2025g. Vöyri ja KAJ tapahtuma kenttä hiekkatekonurmella [Vörå och KAJ-evenemang på konstgräsplanen]. Suomi24 Keskustelu. <https://keskustelu.suomi24.fi/t/18861131/voyri-ja-kaj-tapahtuma-kentta-hiekkatekonurmella> (Hämtat 25.6.2025)

Suomi24 2025h. Suomen Erika Vikmanin suuri floppi, ylsi vasta sijalle 11, Ruotsin KAJ sijalle 4 [Finlands Erika Vikmans stora flopp, nådde bara till plats 11, Sveriges KAJ till plats 4]. Suomi24 Keskustelu. <https://keskustelu.suomi24.fi/t/18948934/suomen-erika-vikmanin-suuri-floppi-ylsi-vasta-sijalle-11-ruotsin-kaj-sijalle-4-> (Hämtat 25.6.2025)

Suomi24 2025i. Ohhoh! KAJ laukoi suorat sanat somessa - V-sana mainittu! [Ojdå! KAJ talade klarspråk på sociala medier – V-ordet nämndes!]. Suomi24 Keskustelu. <https://keskustelu.suomi24.fi/t/18950054/ohhoh!-kaj-laukoi-suorat-sanat-somessa---v-sana-mainittu!> (Hämtat 25.6.2025)

¹ Ungefär ”fåneriet”.

² Den som är intresserad av vikingar och förhållandet mellan det skandinaviska och det finska hänvisas till Joonas Ahola, Frog och Clive Tolley (2014) *Fibula, Fabula, Fact. The Viking Age in Finland*. Helsingfors: Finska litteratursällskapet. <http://dx.doi.org/10.21435/sh.18> och Derek Fewster (2002) *Visions of National Greatness: Medieval Images, Ethnicity, and Nationalism in Finland, 1905–1945*. Brepols Publishers. <https://doi.org/10.1484/M.SEM-EB.3.4486>